

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

DOM
2018-06-28
Stockholm

Mål nr
F 7819-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-08-23 i mål nr F 2835-16,
se bilaga A

PARTER

Klagande
HR

Motpart
Sonnarps samfällighetsförening

SAKEN
Klander av föreningsstämmobeslut

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1399502

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

HR har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och upphäva Sonnarps samfällighetsförenings årsstämmobeslut den 12 juni 2016 om att godkänna föreningens årsredovisning och revisionsberättelse (§ 10) samt om att fastställa rätt till avdrag från årsavgift vid deltagande på städdag (§ 14).

Sonnarps samfällighetsförening har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

HR har till stöd för sin talan anfört i huvudsak samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen men med följande tillägg och förtydliganden: Styrelsen har fattat beslut om att skriva av kundfodringar utan att dessförinnan ha lagt fram det för stämman att ta ställning till och har genom sitt agerande orsakat föreningen en förlust. En av föreningens revisorer är jävig.

Sonnarps samfällighetsförening har till stöd för sin talan anfört i huvudsak samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har med stöd av 50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

Fråga om rättegångsfel i mark- och miljödomstolen

Mark- och miljööverdomstolen har att självmant beakta rättegångsfel som förekommit vid handläggningen av målet i mark- och miljödomstolen. Målet avgjordes utan huvudförhandling trots att endast HR beretts tillfälle att yttra sig över frågan om målet kan avgöras på detta sätt. HR har därtill, såvitt framgår av mark- och miljödomstolens dagboksblad, inte fått del av allt process-

material och mark- och miljödomstolen har heller inte slutförelagt föreningen innan dom meddelades.

Mark- och miljööverdomstolen får undanröja underinstansens dom på grund av rättegångsfel endast om felet kan antas ha inverkat på målets utgång och inte utan väsentlig olägenhet kan avhjälpas här.

HR har i Mark- och miljööverdomstolen fått del av allt process-material och parterna har beretts tillfälle att utveckla och slutföra sin talan. Därmed har felet i mark- och miljödomstolen avhjälpats. Det föreligger därför inte skäl att undan-röja mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet.

Sakprövningens omfattning

Inledningsvis konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att domstolen, med beaktande av hur HR har fört sin talan, endast har att ta ställning till om besluten i § 10 och § 14 i protokollet från föreningens årsstämma den 12 juni 2016 ska upphävas. Som mark- och miljödomstolen funnit utgör debiteringslängden underlag för utmätning av medlemsavgifter. Eftersom beslutet att godkänna debiteringslängden har fattats i § 13 är domstolen i detta mål förhindrad att pröva om det finns anledning att upphäva det beslutet. Detsamma gäller beslutet att bevilja styrelsen ansvarsfrihet som fattades enhälligt vid stämman och som framgår av § 12 i protokollet.

Finns grund för klander av stämmobeslutet enligt § 10?

HR har invänt att den ekonomiska redovisningen inte överensstämmer med kraven i lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL) genom att föreningens olika verksamhetsgrenar inte redovisats separat samt att styrelsen felaktigt beslutat att skriva av fordringar vilket inte överensstämmer med stämmans beslut. Han har dessutom invänt att en av föreningens revisorer är jävig.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning vad gäller HR invändningar mot den ekonomiska redovisningen. Därutöver kan tilläggas att av praxis följer att bakomliggande dispositioner och beslut

av styrelsen som ligger till grund för räkenskaperna inte kan angripas genom klandertalan mot beslut att godkänna den ekonomiska redovisningen. Den som är missnöjd med sådana dispositioner eller beslut får ta upp saken i annan ordning, exempelvis när frågan om styrelsens ansvarsfrihet eller debiteringslängd behandlas (jfr. Svea hovrätts dom 1998-11-18 i mål nr T 309-97 och RH 2008:56). Det betyder att besluten om avskrivningar inte kan angripas under § 10.

I frågan om jäv finns inte någon uttrycklig bestämmelse om revisorsjäv. Det är självfallet olämpligt att i en samfällighetsförening utse revisorer vars objektivitet kan ifrågasättas. Revisorsjäv bör av den anledningen kunna leda till att ett beslut om ansvarsfrihet undanröjs om omständigheterna i övrigt talar för att beslutet kan vara felaktigt grundat. HR har inte klandrat stämmobeslutet om ansvarsfrihet och inte heller har något framkommit som tyder på att det skulle föreligga några brister i redovisningen. Det har således inte visats att det finns skäl att på grund av jäv upphäva stämmans beslut att godkänna redovisningen.

Sammantaget bedömer Mark- och miljööverdomstolen att de omständigheter som HR åberopat inte utgör skäl att upphäva stämmans beslut enligt § 10 i protokollet från den 12 juni 2016.

Finns grund för klander av stämmobeslutet enligt § 14?

HR har hävdats att styrelsens förslag och stämmans beslut om arbetsplikt vid städdag strider mot bestämmelser för samfällighetsföreningar som beskrivs i BJ bok ”Samfälligheter”.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning och vill förtydliga att beslutet inte innebär någon skyldighet för medlemmar att utföra visst arbete som kan framtvingas av föreningen utan föreningen ger på detta sätt en möjlighet för medlemmar att få viss ersättning för utfört arbete.

Det finns således inte skäl att upphäva stämmans beslut enligt § 14 i protokollet från den 12 juni 2016.

HR överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2018-07-26

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, referent, och Malin Wik, tekniska rådet Karina Liljeroos samt tf. hovrättsassessorn Alexander Häggkvist.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
3:4

DOM
2017-08-23
meddelad i
Växjö

Mål nr F 2835-16

KÄRANDE

1. HR

2. BS

SVARANDE

Sonnarps samfällighetsförening

SAKEN

Klander mot föreningstämmobeslut

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen lämnar klandertalan utan bifall.

Dok.Id 398415

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Sonnarps samfällighetsförening förvaltar gemensamhetsanläggningarna Sonnarp ga:6-9 i Örkelljunga kommun. Vid föreningens årsstämma den 12 juni 2016 togs beslut bland annat om godkännande av den ekonomiska årsredovisningen och revisionsberättelsen (§10) samt fastställdes proposition från styrelsen angående att avdrag ska göras på årsavgiften med 300 kr per person/år/bebyggd fastighet eller 500 kr per par/år/bebyggd fastighet för medlemmar som deltar på föreningens årliga beslutade städdag (§14). Besluten har klandrats av HR och BS.

YRKANDEN M.M.

HR och BS yrkar att det beslut som stämman tagit under §14 (städdag för medlemmar) samt att beslutet att godkänna den ekonomiska redovisningen, under §10, ska undanröjas. Som stöd för sitt yrkande anför de i huvudsak följande.

Styrelsens proposition om arbetsplikt är inte i överensstämmelse med regler för föreningen. Detta har påpekats för styrelsen, men propositionen togs ändå inte bort från dagordningen inför årsstämman. Detta betraktar HR som en provokation mot medlemmarna. Han hänvisar härvid till utdrag från BL ”Samfälligheter” 6 upplagan sid. 59 vari följande framgår:

”Arbetsplikt m.m.

Vissa föreningar kommer på idén att ta in bestämmelser i stadgarna om arbetsuppgifter, t ex arbetsdagar (städdagar och liknande). Man får dock inte ålägga medlemmarna sådana arbetsuppgifter eller tvinga dem som inte fullgör arbetsplikten att betala en avgift (eller att belöna dem som fullgör arbetsplikten genom lägre uttaxering). Uttaxeringen ska göras i pengar och inte i form av arbete eller något liknande.”

Den ekonomiska redovisningen är behäftad med fel och är inte utförd i enlighet med lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL). Trots detta har redovisningen lagts fram och godkänts. I redovisningen har 11 034 kr avskrivits som

förlust medlemmar. HR ställer frågan om Kronofogden har avslagit lagsökning gällande tre delbelopp som tillsammans uppgår till 11 033,48 kr. Om så inte har skett men dessa medlemsfordringar ändå har avskrivits anser han att 54 § SFL kan tillämpas gällande ersättning till föreningen. I den första debiteringslängden har tre omnämnda medlemmar inte debiterats kr 108,70 till fond ga:6. Detta har ändrats i ny debiteringslängd mottagen 30/6-2016. Av 45 § SFL framgår att i vissa fall som avses i 41 § samma lag får medel och andra tillgångar som är att hänföra endast till en verksamhetsgren inte användas eller utmätas för ändamål som faller utanför verksamhetsgrenen. Medel som nyss sagts får inte heller samman-blandas med andra medel. I redovisningen har väg (ga:7), vatten (ga:8), park (ga:9) och administration för ga:6, 7, 8 och 9) lagts samman till ett belopp, och inte räknats fram per verksamhetsgren, och inte heller reglerats/inräknats i budget 20016/17. Därutöver finns 12 000 kr som avsatts till rensning av vattenreservoaren som inte syns i redovisningen. Utförande av vattenverk har betalats av fonderade medel för ga:6 som utdebiterats/sparats på separat bankkonto och utbetalats därifrån. Därför ska avskrivning inte göras på drift, utan kapitalet skrivs ned (14 076 kr i balansräkningen). Vidare finns en anmärkning att göra avseende debiteringslängden för ga:6. Enligt stadgarna är andelstalet 49, men enligt debiteringslängden har endast 46 stycken utdebiterats till fonden.

Sonnarps samfällighetsförening (Föreningen) har bestritt bifall till klandertalan. Föreningen anför härvid i huvudsak följande.

Avseende städdag

I §14 i årsmötesprotokollet finns beslut som fastställdes enhälligt av deltagarna på stämman. Bakgrunden är att föreningen, som många andra föreningar, har knappa resurser, men ett stort förvaltningsansvar för skog, park och väg. Därför har föreningen undersökt vad andra föreningar har för principer för städdagar och funnit att Samfälligheten Månstenen, som har samma problem, löst det på ett bra sätt och detta ligger till grund för styrelsens proposition om städdag. Propositionen har blivit feltolkad och den är definitivt inte menad som någon provokation från styrelsens sida. Propositionen togs upp på årsmötet och fastställdes enhälligt av medlemmarna

(§14). Vid föreningens gemensamma städdag, som äger rum andra söndagen i april, är uppslutningen mycket dålig. För att stimulera uppslutningen på städdagen föreslås att de medlemmar som ställer upp får kompensation med avdrag på årsavgiften. Beloppet föreslås vara 300 kr per person och år per bebyggd fastighet eller 500 kr per par och år per bebyggd fastighet. Arbetsuppgifterna är bl.a. rengöring av dagvattenbrunnar, röjning av ris, beskärning av träd och buskar, upprensning av diken, reparation av väghålor och målning av bänkar vid midsommarplatsen. Detta är arbetsuppgifter som måste genomföras varje år och i annat fall måste föreningen anlita personal för detta, vilket blir betydligt dyrare för medlemmarna.

Avseende beslut om godkännande av den ekonomiska redovisningen

För de fordringar som avskrivits gäller följande. Detta avser fordringar på tre tomtägare som har uppkommit under flera års tid. Fordringarna finns hos Kronofogden, men kronofogden har inte kunnat få någon kontakt med tomtägarna. Kvar att göra är att tomterna säljs på exekutiv auktion. Eftersom föreningen är de enda fordringsägarna blir kostnaden för föreningen 14 500 kr i arvode per tomt om tomterna ej lyckas säljas och styrelsen har med hänsyn till detta valt att inte gå vidare till tvångsförsäljning. Fordran finns kvar hos kronofogden och styrelsens förhoppning är att det kommer ytterligare fordringsägare som kan driva ärendet och att kostnaden då kan bli lägre om tomterna lyckas säljas. Det är därför styrelsen valt att enligt försiktighetsprincipen redovisa detta som en kundförlust i stället för att i balansräkningen ange en kundfordran som eventuellt är för hög. Som underlag till Kronofogden skickas utdebiteringslängder och registreringsbevis för samfälligheten och dessa är godkända.

Avseende resultat för var och en av anläggningarna bifogas resultatrapporten på respektive resultatenheter för att visa att dessa överensstämmer med vad som redovisats på årsstämman.

Vad gäller avskrivningar på vattenverk så har avskrivningarna redovisats i resultaträkningen men är inte med i budgeten och därmed påverkar det inte heller utdebite-

ringen till medlemmarna. Föreningen har härvid bifogat årsredovisning upprättad av LR Revision i Örkelljunga för räkenskapsåret 2010/2011.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har avgjort målet utan huvudförhandling, med stöd av 42 kap. 18 § 5 rättegångsbalken .

Prövning av klandertalan enligt 53 § SFL kan avse frågan om beslut på föreningsstämma tillkommit i behörig ordning eller om beslutet eller besluten strider mot SFL eller mot annan författning eller mot stadgarna. Prövningen kan också avse frågan om beslutet kränker medlems eller rättighetshavares rätt.

Ekonomisk redovisning

Vad gäller det beslut, taget vid Sonnarps Samfällighetsförenings årsstämma som betecknats §10, gör domstolen följande bedömning. Käranden har påpekat att ekonomiska redovisningen är behäftad med fel och är inte utförd i enlighet med lagen och att redovisningen trots detta har lagts fram och godkänts. Emellertid innehåller inte SFL några regler om hur en samfällighetsförenings bokföring ska skötas. Enligt bokföringslagens (BFL) bestämmelser (2 kap. 2 § BFL) är en samfällighetsförening bokföringsskyldig, om värdet av föreningens tillgångar överskrider en och en halv miljon kronor. Såvitt framkommit överskrider inte Föreningens tillgångar det beloppet och någon bokföringsskyldighet i BFL:s mening föreligger därför inte. Redovisning ska därför ske i enlighet med Föreningens stadgar. Enligt 9 § i nämnda stadgar ska styrelsen föra redovisning över föreningens räkenskaper och årligen till ordinarie stämma avge förvaltningsberättelse över föreningens verksamhet och ekonomi. Med beaktande av vad som anges i stadgarna beträffande innehållet i Föreningens årsredovisning bedömer domstolen att kraven på redovisningen inte ska ställas särskilt höga. Domstolen bedömer vidare att den redovisning som lagts fram på stämman får anses uppfylla de krav som ställs upp och att det på ett tillräckligt tydligt sätt av redovisningen framgår intäkter och kostnader respektive tillgångar och skulder. Vidare bedöms att någon sammanblandning av verksamheterna – i strid mot bestämmelsen i 41 § SFL – inte har gjorts, då de olika delarna på ett till-

räckligt tydligt sätt redovisats separat. Beslutet på stämman att godkänna den ekonomiska redovisningen och revisionsberättelsen är vidare tagna i behörig ordning. Vad gäller frågan om utmätning av medlemsfordringar via Kronofogdemyndigheten noterar mark- och miljödomstolen att det är debiteringslängden som utgör underlag för en sådan åtgärd.

Mark- och miljödomstolen bedömer därmed att det saknas skäl att upphäva stämans beslut att godkänna den ekonomiska årsredovisningen och revisionsberättelsen.

”Städdag”

Enligt 40 § SFL ska bidrag i pengar uttaxeras av medlemmarna om en samfällighetsförenings medelsbehov inte täcks på annat sätt. Käranden i målet har anfört att det står i strid med bestämmelsen att, på det sätt som beslutats vid föreningens årsstämma den 12 juni 2016 ge ett avdrag i pengar på årsavgiften för de medlemmar som deltar vid föreningens städdag. Härvid gör domstolen följande bedömning. Mark- och miljööverdomstolen har i mål F 4633-14 i dom den 4 mars 2015 slagit fast att det inte vid tillämpning av 40 § SFL föreligger något principiellt hinder mot att en del av årsavgiften kan betalas av föreningsmedlem genom arbete, under förutsättning att arbetsinsatsens ekonomiska värde är bestämd och att varje arbetsprestation är direkt omvandlingsbar till ett specifikt belopp. Under sådana förutsättningar kan det inte anses innebära att medlemmarnas årsavgift varierar eller att medlemmarna på något annat sätt behandlas olika. (Se även Svea hovrätts dom den 14 mars 2002 i mål T 1850-01.) Mot denna bakgrund anser mark- och miljödomstolen att 40 § SFL eller lagstiftningens grunder i övrigt inte utgör något hinder mot att fatta ett sådant beslut om avdrag på årsavgiften, betecknat §14, som Föreningen gjort vid Föreningens årsstämma den 12 juni 2016. Det saknas därför skäl att upphäva detta beslut.

Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen att det saknas skäl att bifalla HR och BS klandertalan.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 13 september 2017.

Lena Stjernqvist

Arne Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Arne Nilsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se